

La Covid-19 obre noves oportunitats per revitalitzar la Catalunya rural, segons l'Atles del món rural 2022

- L'estudi evidencia que les noves circumstàncies tecnològiques i culturals obren la porta a un transvasament d'activitats i de població a les àrees rurals.
- Es constata que les activitats agràries han jugat un paper de baluard en temps de crisi i que les produccions ecològiques i de qualitat podrien ser decisives per a les zones menys poblades.
- L'Atles del món rural és una iniciativa promoguda per l'Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya (ARCA), l'Associació Catalana de Municipis (ACM) i l'Associació de Micropobles de Catalunya (MdC).

Barcelona, 4 de maig de 2022 .- La pandèmia ha obert una porta al transvasament d'activitats i de població cap a les àrees rurals, segons l'Atles del món rural 2022, que s'ha presentat avui a la seu de l'Associació Catalana de Municipis, a Barcelona.

La publicació, promoguda per l'Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya (ARCA), l'Associació Catalana de Municipis (ACM) i l'Associació de Micropobles de Catalunya (MdC), conclou que els canvis tecnològics i culturals, el fre a la globalització i les exigències mediambientals a causa del canvi climàtic poden revitalitzar les àrees rurals.

L'estudi, realitzat per Ignasi Aldomà i Josep Ramon Mòdol, en col·laboració amb Ramon Morell, del Departament de Geografia i Sociologia de la Universitat de Lleida, constata que s'obren alternatives productives per a joves i nous pagesos, així com per l'agricultura social i urbana.

Les dades de l'Atles constaten la despoblació del món rural. En tres quarts de la superfície total del territori català hi viu només el 9% de la població del país (municipis de menys de 5000 habitants), mentre que en un 7% de superfície de territori (12% de municipis) hi viu el 64% de la població.

Pel que fa a l'impacte de les energies renovables al món rural, l'Atles apunta que davant la magnitud de les iniciatives empresarials, caldria plantejar un nou model alternatiu i sobirà de transició energètica, per tal d'encaixar els impactes mediambientals i paisatgístics i aconseguir una distribució equilibrada de les implantacions en l'espai i la societat.

També s'apunta que per afavorir la ruralitat del país, cal apostar per la diversificació de l'economia amb la dinamització de sectors com el comerç, la restauració i els serveis en general als municipis petits, i no focalitzar l'atenció només en el sector agroalimentari, la generació d'energia o el sector forestal, per exemple.

En relació als fluxos de població, l'estudi constata que les poblacions petites es veurien afavorides tant per la difusió de població i activitats des de les capitals de comarca cap a les poblacions veïnes, com per la tendència al teletreball, ofertes laborals vinculades al turisme rural o bé per una opció de vida de retorn als valors rurals. Així, comarques que tradicionalment

perdien població com les Garrigues, el Priorat o la Conca de Barberà, mostren un creixement entre el 2020 i el 2021, juntament amb 15 comarques més.

L'Atles del món rural assenyala que malgrat el paper central dels serveis vinculats a la iniciativa privada, no es pot perdre de vista que l'ocupació en l'ensenyament, la sanitat i en l'administració pública en general, s'aproxima a la meitat de l'ocupació dels serveis en algunes comarques interiors i en els darrers anys ha representat una barrera de contenció en els moments de crisi. Es constata que l'oferta sanitària a totes les zones de muntanya, a les Terres de l'Ebre i al sud de la província de Lleida continuen sent un repte important.

Entre les conclusions, també s'apunta que les àrees rurals són les que presenten un major dèficit en infraestructures i serveis de comunicació i de transport. L'estudi assenyala que el transport a demanda, la fibra òptica, les xarxes 5G i els centres de coworking són algunes de les garanties per a fixar la població. Així, pràcticament tot el món rural català té menys del 20% de cobertura amb connexió d'alta velocitat. A més, el Prepirineu català, el sud de la província de Lleida i gran part de les Terres de l'Ebre tenen zones habitades des de les quals es triga més de 25 minuts en cotxe per arribar a la capital de comarca. En algunes zones es triga més de 40 minuts per trajecte.

Finalment, s'apunta que la immigració des de les ciutats o des de l'estranger és l'única esperança de dinamització socioeconòmica i rejuveniment dels pobles i masies interiors, si es vol fer front a l'envelliment i a la manca de relleu generacional. Les dades de l'Atles mostren que els municipis de menys de 500 habitants tenen més del 25% de majors de 65 anys. Les Garrigues, el Priorat i la Terra Alta són les comarques més envellides de Catalunya.

D'altra banda, els municipis de menys de 500 habitants tenen una mitjana del 7% de població estrangera, mentre que els municipis urbans superen el 15% i les ciutats intermèdies, un 20%.

A l'acte de presentació de l'Atles del món rural, la consellera d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural, Teresa Jordà i Roura, ha afirmat que "l'Atles juntament amb l'Observatori del Món Rural, han d'esdevenir les dues eines prospectives de referència que permetin a l'Agenda Rural esdevenir l'autèntic full de ruta per al desenvolupament d'una part del país que encara que estigui habitat per poca gent, en forma part i contribueix, de manera decisiva, a ser com és".

Jordà ha posat èmfasis en què l'objectiu compartit "és un país que tingui les millors condicions possibles per a què la seva gent pugui viure on vulgui, amb els serveis adequats, perquè puguin desenvolupar els seus projectes vitals i professionals, en un marc de sostenibilitat en el seu dia a dia, per afrontar el futur amb totes les garanties". La consellera s'ha mostrat convençuda que "només així tindrem el país equilibrat, cuidat i gestionat, amb una reducció del risc d'incendi i de pèrdua de patrimoni natural i biodiversitat".

Per la seva banda, el president de l'Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya, Francesc Lluch, ha explicat que des d'ARCA treballen per potenciar l'intercanvi generacional al món rural i ha destacat la "necessitat de potenciar al món rural els serveis a les persones (atès l'envelliment de la població de l'àmbit rural), el transport públic i el transport del coneixement a través del desplegament de la fibra òptica i la cobertura de telefonia mòbil". Lluch ha afegit que des d'ARCA

es demanarà al govern que “es faci seu el procés participatiu de l’Agenda Rural de Catalunya i el tingui present en la governança”.

El president de Micropobles de Catalunya, Mario Urrea, ha constatat que “les noves tendències de treball arran de la Covid són una nova oportunitat de diversificar l’economia dels micropobles i el món rural. Cal que nosaltres estiguem preparats i creem les infraestructures necessàries per acollir aquestes noves activitats. El món rural no pot dependre única i exclusivament del primer sector. És per això, que el teletreball és una oportunitat, tot i que no l’única”. En aquest sentit, Urrea ha destacat que “l’Agenda Rural de Catalunya ha de servir perquè als micropobles i municipis del món rural s’hi pugui viure tenint les mateixes oportunitats i revertir el desequilibri territorial que ara patim”.

El president de l’Associació Catalana de Municipis (ACM), Lluís Soler, ha destacat que “la relació entre el món rural i urbà s’ha de basar en l’equilibri, la modulació, la proporcionalitat necessària i la complicitat”. Soler ha afegit que “l’Agenda Rural de Catalunya és una eina bàsica i imprescindible per poder donar capil·laritat i igualtat a tots els pobles i ciutats del país. La complicitat de les diverses entitats que han participat a l’Agenda ens ha portat un document imprescindible perquè les institucions del nostre país puguin prioritzar una nova Catalunya pensada des de la seva diversitat i empoderada pel que fa a les seves necessitats de futur”.

Sobre l’Atles del món rural

L’Atles del món rural va néixer el 2009 editat per la Fundació del Món Rural. Amb els anys s’ha convertit en una eina de consulta obligada per als qui des del sector agrari, des del món de l’ensenyament i des dels més diversos àmbits professionals es troben interessats en les àrees rurals. La informació prové dels organismes públics d’elaboració d’estadística bàsica i de fonts del sector agrari i la ruralitat ja treballats en Atles precedents.

ANNEXOS

- Atles de la nova ruralitat complet en versió PDF.
- 2 mapes/gràfics representatius de l’Atles
- Vídeo amb declaracions durant l’acte de presentació.